

Zvláštní zpráva

Komise přispívá k jaderné bezpečnosti v EU, ale její přístup je potřeba aktualizovat

EVROPSKÝ
ÚČETNÍ DVŮR

Obsah

	Body
Shrnutí	I–X
Úvod	01–15
Rozsah a koncepce auditu	16–18
Připomínky	19–73
Komise lépe monitoruje provádění směrnic Euratomu v právních předpisech	19–30
Komise byla na dvě novější směrnice lépe připravena	23–24
Nesprávné provedení směrnice o radioaktivním odpadu v některých členských státech	25–28
Komise bere výsledky vzájemného hodnocení na vědomí	29–30
Komise řídí mechanismy EU pro včasné varování a pro výměnu informací dobře	31–38
Stanoviska Komise k investičním záměrům přispívají k posílení jaderné bezpečnosti	39–58
Ve stanoviscích se posuzuje soulad investic s právními požadavky a předkládají se v nich návrhy na zlepšení	43–47
Současný legislativní rámec je třeba aktualizovat a promítnout do něj nejnovější vývoj v oblasti jaderné bezpečnosti	48–58
Komise nezavedla vhodný postup přípravy svých stanovisek k investičním záměrům v oblasti jaderné energie a k provádění prověrek provozu zařízení pro monitorování radioaktivity	59–73
Závěry a doporučení	74–80

Přílohy

Příloha I – Kontroly Komise

**Příloha II – Příklady případů nesouladu při provádění směrnice
o radioaktivním odpadu**

Slovník pojmů

Zkratková slova a zkratky

Odpovědi Komise

Harmonogram

Shrnutí

I EU definuje jadernou bezpečnost jako dosažení náležitých provozních podmínek, předcházení haváriím a zmírnění jejich následků s cílem ochránit pracovníky a obyvatelstvo před riziky ionizujícího záření pocházejícího z jaderných zařízení. Za bezpečnost jaderných zařízení primárně odpovídají držitelé povolení pro jaderná zařízení (provozovatelé), na něž dohlíží národní regulační orgány.

II V rámci EU se mírové využití jaderné energie řídí Smlouvou o Euratomu z roku 1957, kterou bylo zřízeno Evropské společenství pro atomovou energii a která poskytuje právní rámec pro jeho pravomoci a činnosti. Povinnosti v oblasti jaderné bezpečnosti, radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva a také základní bezpečnostní standardy jsou stanoveny ve směrnících Euratomu z nedávné doby.

III Při auditu jsme prověřovali, jak Komise uplatňováním svých pravomocí přispívá k jaderné bezpečnosti v EU. Posuzovali jsme, jak monitoruje provádění směrnic Euratomu v právních předpisech členských států. Zkoumali jsme mechanismy pro včasná varování a výměnu informací v případě radiální mimořádné situace, při níž je role Komise omezena na správu systému. Kromě toho jsme se zabývali dvěma činnostmi, u nichž úloha Komise vyplývá ze Smlouvy o Euratomu: vydávat stanoviska k investičním záměrům v oblasti jaderné energie a právo ověřovat provoz a efektivnost zařízení členských států k soustavnému monitorování úrovně radioaktivity.

IV Dospěli jsme k závěru, že Komise celkově přispívá k jaderné bezpečnosti v EU dobře. Zároveň je však prostor pro to, aby aktualizovala právní rámec a své interní pokyny.

V Komise zdokonalila způsob, jakým monitoruje provádění směrnic Euratomu. Na dvě poslední směrnice (pozměněnou směrnicí o jaderné bezpečnosti a směrnicí o základních bezpečnostních standardech) byla připravena lépe než na předchozí směrnicí o nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem.

VI Během období, na které se vztahoval tento audit, Komise využívala jako zdroj informací pro posouzení souladu členských států se směrnicemi o Euratomu výsledky vzájemných hodnocení. Komise bude odpovídat za monitorování výsledků vzájemných hodnocení i po skončení kontrol provádění ve vnitrostátním právu a kontrol souladu.

VII Podle našich zjištění řídí Komise systém Společenství pro včasnou výměnu informací v případě radiální mimořádné situace (ECURIE) dobře. Mohla by ještě zlepšit využívání získaných poznatků, nicméně průběžně tento systém vyvíjí, aby zajistila jeho dobré fungování a technologickou aktuálnost.

VIII Komise prověřuje investiční záměry v oblasti jaderné energie, aby posoudila jejich soulad se Smlouvou o Euratomu. Na základě toho pak příslušnému členskému státu vydá nezávazné stanovisko. Zjistili jsme, že současný rámec pro vydávání těchto stanovisek zatím nezohledňuje poslední opatření a legislativní a technologický vývoj. Například u mnoha reaktorů se investuje do dlouhodobého provozu, aby jaderná zařízení fungovala i po uplynutí jejich původně plánované životnosti, avšak ze současného rámce není jasné, zda by se tyto investice měly povinně oznamovat Komisi.

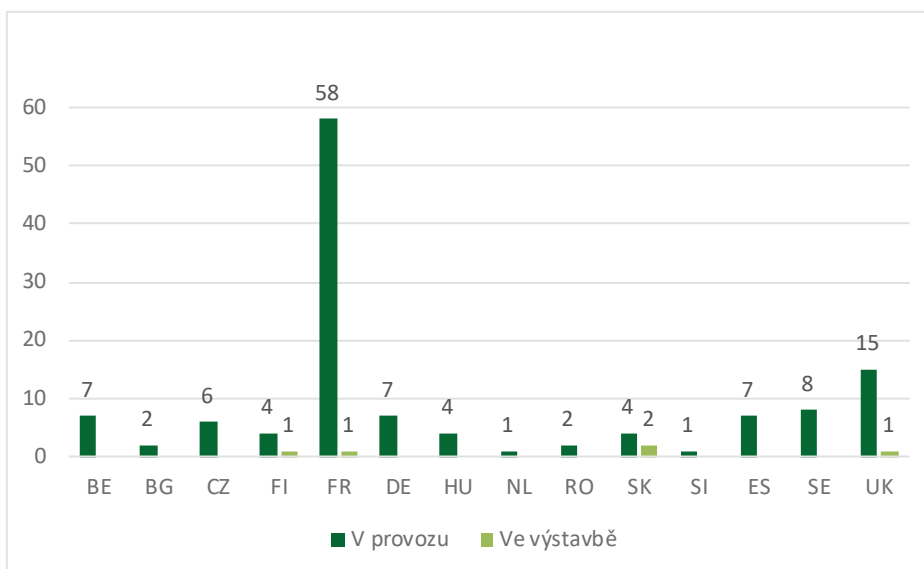
IX Náš audit poukázal na to, že způsob, jakým Komise postupuje při přípravě stanovisek k investičním záměrům v oblasti jaderné energie a při prověrkách zařízení členských států určených pro soustavné monitorování úrovně radioaktivity, má určitá omezení. Komisi chybí vhodné postupy, jež by zajišťovaly úplnost, soustavnost a jednotnost příslušných činností.

X Na základě těchto závěrů se naše doporučení zaměřují na roli Komise při monitorování provádění směrnic Euratomu, na rámec pro vydávání stanovisek k investičním záměrům v oblasti jaderné energie, přístup k přípravě stanovisek a prověrkám zařízení monitorujících radioaktivitu.

Úvod

01 Na konci roku 2018 bylo ve 14 členských státech v provozu celkem 126 jaderných reaktorů¹. Čtyři z těchto států pracovaly na výstavbě nových reaktorů (viz [obrázek 1](#)).

Obrázek 1 – Počet reaktorů k 31. prosinci 2018

Zdroj: EÚD na základě údajů publikace MAAE *Nuclear Power Reactors in the World, reference data series No. 2*, MAAE, Vídeň (2019).

02 Jaderné elektrárny vygenerovaly přibližně 25 % elektřiny vyrobené v Evropské unii (EU) v roce 2017². Výroba elektrické energie v jaderných elektrárnách klesla mezi lety 2004 a 2007 asi o 18 %.

V jakém právním a organizačním rámci jaderná bezpečnost funguje?

03 Ústředním mezivládním fórem pro vědeckou a technickou spolupráci v oblasti jaderné energie na globální úrovni je Mezinárodní agentura pro atomovou energii (MAAE). Je uschovatelem několika klíčových mezinárodních úmluv, jako je Úmluva o jaderné bezpečnosti, Úmluva o včasném oznamování jaderné nehody a Úmluva o pomoci v případě jaderné nebo radiační nehody³. Bezpečnostní normy MAAE stanoví

¹ Mezinárodní agentura pro atomovou energii, *Nuclear Power Reactors in the World, reference data series No. 2*, MAAE, Vídeň (2019).

² Eurostat, statistické údaje o jaderné energii.

³ Většina členských států je smluvní stranou těchto a dalších mezinárodních úmluv týkajících se jaderné bezpečnosti.

základní zásady, požadavky a doporučení k zajištění jaderné bezpečnosti a fungují jako celosvětový referenční rámec. K jaderné bezpečnosti globálně i v Evropě přispívá mnoho dalších organizací, např. Agentura pro jadernou energii (NEA)⁴, Asociace západoevropských jaderných dozorů (WENRA), Skupina evropských dozorných orgánů pro jadernou bezpečnost (ENSREG)⁵ a Světové sdružení provozovatelů jaderných elektráren (WANO).

04 Každá země, která používá jadernou technologii, nese odpovědnost za jadernou bezpečnost. Za regulaci jaderné bezpečnosti odpovídají **vlády** a za bezpečnost jednotlivých jaderných zařízení odpovídají jejich **provozovatelé**. Odpovědnost jednotlivých států za bezpečnost jaderných zařízení je jednou ze základních zásad, z nichž vychází právní úprava jaderné bezpečnosti na mezinárodní úrovni.

05 V rámci EU se mírové využití jaderné energie řídí Smlouvou o Euratomu⁶ z roku 1957, kterou bylo zřízeno Evropské společenství (Euratom) a která poskytuje právní rámec pro jeho pravomoci a činnosti. Přestože má Euratom tytéž členy jako EU a EU ho spravuje, jde o samostatný právní subjekt.

06 Komise se zabývá jadernými činnostmi ze tří hledisek: z hlediska jaderné bezpečnosti, jaderných záruk a jaderného zabezpečení (viz [rámeček 1](#)).

⁴ Agentura pro jadernou energii, spadající do rámce Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), je mezivládní agentura, která usnadňuje spolupráci zemí s rozvinutou infrastrukturou v oblasti jaderné technologie.

⁵ Skupina evropských dozorných orgánů pro jadernou bezpečnost (ENSREG) je nezávislá odborná poradenská skupina, složená ze zástupců všech členských států a zástupce Komise, kteří se účastní rozprav. Členové skupiny volí svého předsedu (rozhodnutí Komise ze dne 17. července 2007). Poskytuje pomoc a poradenství Komisi a zprostředkovává konzultace, koordinaci a spolupráci národních regulačních orgánů.

⁶ Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii.

Rámeček 1

Jaderná bezpečnost, zabezpečení a záruky

EU definuje **jadernou bezpečnost**⁷ jako dosažení náležitých provozních podmínek, předcházení haváriím a zmírnění jejich následků s cílem ochrany pracovníků a obyvatelstva před riziky ionizujícího záření pocházejícího z jaderných zařízení.

Záruky v jaderné oblasti (kde má Komise výhradní pravomoc) jsou opatření, která mají zaručit, aby se jaderné materiály nevyužívaly k jiným účelům, než ke kterým byly původně určeny. Uživatelé a držitelé jaderného materiálu v EU jsou povinni vést záznamy a informovat Komisi o veškerých tocích těchto materiálů.

Jaderné zabezpečení (primárně odpovědnost států) definuje MAAE jako prevenci a zjišťování trestných nebo úmyslných neoprávněných činů, které se týkají jaderného materiálu, jiného radioaktivního materiálu, přidružených zařízení nebo přidružených činností a reakce na takové činy⁸. Fyzická ochrana jaderných zařízení a radioaktivních materiálů souvisí s bezpečnostní a obrannou politikou zemí a je převážně v jejich kompetenci.

07 V EU jsou členské státy povinny zřídit a spravovat svůj národní legislativní, regulační a organizační rámec pro jadernou bezpečnost. Za bezpečnost jaderných zařízení primárně odpovídají držitelé licencí pro jaderná zařízení (provozovatelé), na něž dohlíží národní regulační orgány.

08 Hlavním úkolem Komise v oblasti jaderné bezpečnosti je předkládat návrhy na rozvoj právního rámce Euratomu a dohlížet na provádění právních nástrojů ve vnitrostátním právu členských států. Pokud má Komise ve své roli „strážkyně Smluv“ za to, že členský stát porušuje ustanovení právních předpisů Euratomu, může zahájit řízení o nesplnění povinnosti.

09 Pro Komisi vyplývají rovněž určitá práva a povinnosti v oblasti jaderné bezpečnosti a radiační ochrany ze Smlouvy o Euratomu. Podle článku 35 Smlouvy o Euratomu má Komise právo ověřovat provoz a efektivnost zařízení členských států pro soustavné monitorování úrovně radioaktivity v ovzduší, vodě a půdě. Konsoliduje

⁷ Směrnice Rady 2009/71/Euratom ze dne 25. června 2009, kterou se stanoví rámec Společenství pro jadernou bezpečnost jaderných zařízení, ve znění směrnice Rady 2014/87/Euratom.

⁸ IAEA Safety Glossary, vydání z roku 2018, © MAAE, 2019.

také informace o úrovni radioaktivity životního prostředí na území členských států, které jí členské státy zasílají⁹.

10 Komise prověřuje, zda jsou plánované investiční záměry v oblasti jaderné energie v členských státech v souladu se Smlouvou o Euratomu. Podle postupu uvedeného v článcích 41 až 44 této Smlouvy musí investoři Komisi o investičních záměrech v jaderném průmyslu informovat¹⁰. Komise k záměru následně sdělí příslušnému členskému státu své stanovisko (podle článku 43 Smlouvy o Euratomu „**názor**“) a předloží analýzu příslušné investice.

11 Ačkoliv zajištění připravenosti a mechanismů reakce na mimořádné situace zůstává odpovědností členských států, Komise provozuje, řídí a vyvíjí systém Společenství pro včasnou výměnu informací v případě radiační mimořádné situace (ECURIE), který byl vytvořen po havárii v Černobylu v roce 1986¹¹.

12 Kromě úlohy, kterou jí stanoví právní rámec, Komise také zprostředkovává dialog a spolupráci s členskými státy, například prostřednictvím Skupiny evropských dozorných orgánů pro jadernou bezpečnost (ENSREG). Spolupracuje s neevropskými zeměmi, které provozují nebo budují jaderná zařízení, a uzavírá dohody o spolupráci v jaderné oblasti se třetími zeměmi. Kromě toho spolupracuje s mezinárodními organizacemi, jako je MAAE a NEA.

Směrnice Euratomu tvoří právně závazný rámec jaderné bezpečnosti

13 Smlouva o Euratomu zmocňuje Euratom k tomu, vypracovával a uplatňoval jednotné bezpečnostní standardy pro ochranu zdraví pracovníků a veřejnosti¹². Tyto základní standardy schvaluje po konzultaci s Evropským parlamentem a na základě návrhu Komise Rada Evropské unie¹³.

⁹ Článek 36 Smlouvy o Euratomu.

¹⁰ Týkající se průmyslových činností uvedených v příloze II Smlouvy o Euratomu.

¹¹ Rozhodnutí Rady 87/600/Euratom o opatřeních Společenství pro včasnou výměnu informací v případě radiační mimořádné situace.

¹² Čl. 2 písm. b) a hlava II, kapitola 3 („Ochrana zdraví“) Smlouvy o Euratomu.

¹³ Články 30 a 31 Smlouvy o Euratomu.

14 Od roku 1959, krátce po svém založení, stanovuje Euratom ve svých směrnících základní standardy pro ochranu zdraví pracovníků a veřejnosti před nebezpečím ionizujícího záření. Po rozsudku Soudního dvora Evropské unie (SDEU) z roku 2002¹⁴, který uznal a vyjasnil kompetence, jež Euratom sdílí s členskými státy v oblasti jaderné bezpečnosti, schválila Rada v roce 2019 právní předpisy v oblasti jaderné bezpečnosti¹⁵ a v roce 2011 v oblasti nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým palivem¹⁶. Směrnice o základních bezpečnostních standardech se pravidelně aktualizuje, přičemž při poslední aktualizaci do ní byla včleněna i ustanovení několika dřívějších směrnic¹⁷.

Tabulka 1 – Směrnice z nedávné doby týkající se Euratomu

Směrnice o jaderné bezpečnosti z r. 2009, pozměněná v r. 2014	Směrnice o nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem z r. 2011	Směrnice o základních bezpečnostních standardech z r. 2013
<p>Směrnice o jaderné bezpečnosti vychází z požadavků na jadernou bezpečnost stanovených v Úmluvě o jaderné bezpečnosti a základních bezpečnostních zásad zavedených MAAE. Směrnice byla v červenci 2014 upravena na základě poznatků vyvozených z jaderné havárie ve Fukušimě z roku 2011 a zjištění plynoucích z posouzení rizik a bezpečnosti jaderných elektráren v EU, tzv. zátěžových testů. Upravená směrnice posiluje pravomoc a nezávislost národních regulačních orgánů. Zavádí rámcový celoevropský bezpečnostní cíl předcházet nehodám, a pokud k nim dojde, zmírnit jejich následky a vyhnout se časnému a masivnímu radioaktivnímu úniku.</p>	<p>Směrnice o nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem stanoví členským státům povinnost mít vnitrostátní politiku, která popisuje, jak hodlají s radioaktivním odpadem a vyhořelým palivem z civilních jaderných činností nakládat. Členské státy musí vypracovat národní programy, které tuto vnitrostátní politiku převedou do konkrétních akčních plánů. Dále musí zavést vnitrostátní legislativní, regulační a organizační rámec („vnitrostátní rámec“) a zřídit příslušný a nezávislý dozorný orgán.</p>	<p>Směrnice o základních bezpečnostních standardech z roku 2013 stanoví základní bezpečnostní standardy radiační ochrany pracujících, pacientů a široké veřejnosti a stanoví limit pro nejvyšší dávky záření pro všechny expoziční situace (plánované, stávající a mimořádné situace). Nová směrnice aktualizovala a začlenila opatření několika předchozích směrnic a přidala nová ustanovení, včetně ustanovení o připravenosti a mechanismech reakce na mimořádné situace, která zahrnuje i některé poznatky vyvozené z jaderné havárie ve Fukušimě.</p>

Zdroj: EÚD.

¹⁴ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 10. prosince 2002, věc C-29/99, Komise v. Rada, Sb. rozh. I-11221.

¹⁵ Směrnice Rady 2009/71/Euratom ze dne 25. června 2009, kterou se stanoví rámec Společenství pro jadernou bezpečnost jaderných zařízení, ve znění směrnice Rady 2014/87/Euratom ze dne 8. července 2014.

¹⁶ Směrnice Rady 2011/70/Euratom ze dne 19. července 2011, kterou se stanoví rámec Společenství pro odpovědné a bezpečné nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem.

15 Směrnice o jaderné bezpečnosti¹⁸ a směrnice o nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem (dále také „směrnice o radioaktivním odpadu“)¹⁹ stanoví povinnost provádět tři typy pravidelných vzájemných hodnocení (viz [rámeček 2](#)). Mezinárodní vzájemná hodnocení jsou příležitostí vyměnit si odborné zkušenosti a podělit se o získané poznatky a osvědčené postupy formou vzájemného poradenství, a trvale tak zlepšovat jadernou bezpečnost.

¹⁷ Směrnice Rady 2013/59/Euratom ze dne 5. prosince 2013, kterou se stanoví základní bezpečnostní standardy ochrany před nebezpečím vystavení ionizujícímu záření a zrušují se směrnice 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom a 2003/122/Euratom.

¹⁸ Článek 8e směrnice o jaderné bezpečnosti.

¹⁹ Čl. 14 odst. 3 směrnice o radioaktivním odpadu.

Rámeček 2

Vzájemná hodnocení

Směrnice Euratomu stanoví požadavky týkající se tří typů pravidelných vzájemných hodnocení:

- Pozměněná směrnice o jaderné bezpečnosti zavedla evropský systém tematických vzájemných hodnocení, která se každých šest let zaměřují na konkrétní bezpečnostní problematiku. První tematické vzájemné hodnocení, provedené v letech 2017–2018, se týkalo programů řízeného stárnutí jaderných zařízení. Tematické hodnocení připravila Skupina evropských dozorných orgánů pro jadernou bezpečnost (ENSREG) s podporou Asociace západoevropských jaderných dozorů (WENRA) a v koordinaci s Komisí.
- Směrnice o jaderné bezpečnosti rovněž ukládá členským státům povinnost provádět nejméně jednou za deset let periodické vlastní posouzení vnitrostátního rámce a příslušných dozorných orgánů a požádat o mezinárodní vzájemné hodnocení příslušných částí jejich vnitrostátních rámců a příslušných dozorných orgánů. Členské státy používají k zajištění souladu s těmito požadavky na vzájemné hodnocení Integrovanou službu MAAE pro přezkum regulačního rámce (IRRS – *Integrated Regulatory Review Service*). Program jejích kontrolních návštěv finančně podporuje Komise.
- Směrnice o radioaktivním odpadu vyžaduje, aby členské státy prováděly vlastní posouzení a nejméně jednou za deset let požádaly o mezinárodní vzájemné posouzení svého vnitrostátního rámce, příslušného dozorného orgánu a národního programu a jeho provádění. Členské státy ke splnění těchto požadavků využívají služby MAAE v oblasti vzájemného hodnocení.

Rozsah a koncepce auditu

16 Při auditu jsme posuzovali, jak Komise uplatňováním svých pravomocí přispívá k jaderné bezpečnosti v EU. Zkoumali jsme, jak Komise:

- a) monitoruje provádění tří posledních směrnic Euratomu v legislativě členského státu;
- b) řídí mechanismy pro včasná varování a výměnu informací v případě radiální mimořádné situace;
- c) přispívá k posílení jaderné bezpečnosti vydáváním stanovisek k investičním záměrům;
- d) připravuje svá stanoviska k investicím a ověřuje fungování zařízení pro monitorování radioaktivity.

17 Zaměřili jsme se na činnosti Komise na základě svěřených kompetencí a odpovědnosti, jíž byla pověřena. Mezinárodní rámec pro jadernou bezpečnost a jeho uplatňování v členských státech nebyly předmětem naší prověrky a nezabývali jsme se ani technickými aspekty jaderné bezpečnosti. Naše práce se nevztahovala na připravenost a mechanismus reakce na mimořádné situace, s výjimkou přezkumu úlohy Komise při správě systému EU pro včasné varování ECURIE. Jaderná bezpečnost a jaderné záruky nebyly součástí našeho auditu. Náš audit se vztahuje na období do konce července 2019.

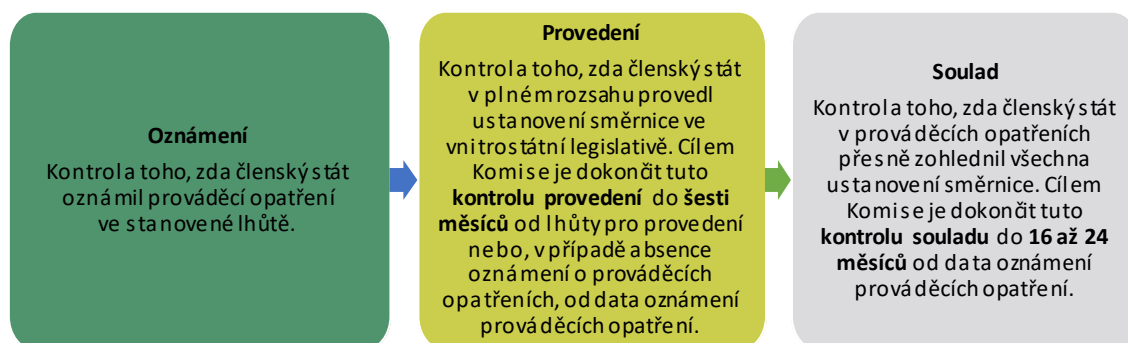
18 Přezkoumali jsme právní rámec a příslušná opatření, strategie, standardy a úmluvy. Kontrolovali jsme postupy Komise, interní strategie a pokyny, pokyny poskytnuté členským státům, nástroje, pracovní dokumenty, výměny informací, korespondenci a zápisy z jednání. Přezkoumali jsme zprávy, studie, interní a externí posouzení a další relevantní dokumenty. Analyzovali jsme čtyři stanoviska Komise k investičním záměrům v oblasti jaderné energie. Prováděli jsme pohovory s pracovníky Komise (Generální ředitelství pro energetiku a Společné výzkumné středisko – SVS) a diskutovali jsme o problematice jaderné bezpečnosti s odborníky z mezinárodních organizací.

Připomínky

Komise lépe monitoruje provádění směrnic Euratomu v právních předpisech

19 Komise odpovídá za dohled nad prováděním a uplatňováním směrnic Euratomu a za prosazování a vymáhání souladu s těmito směrnicemi. Za tímto účelem vykonává kontroly provádění směrnic a kontroly souladu (viz [obrázek 2](#)).

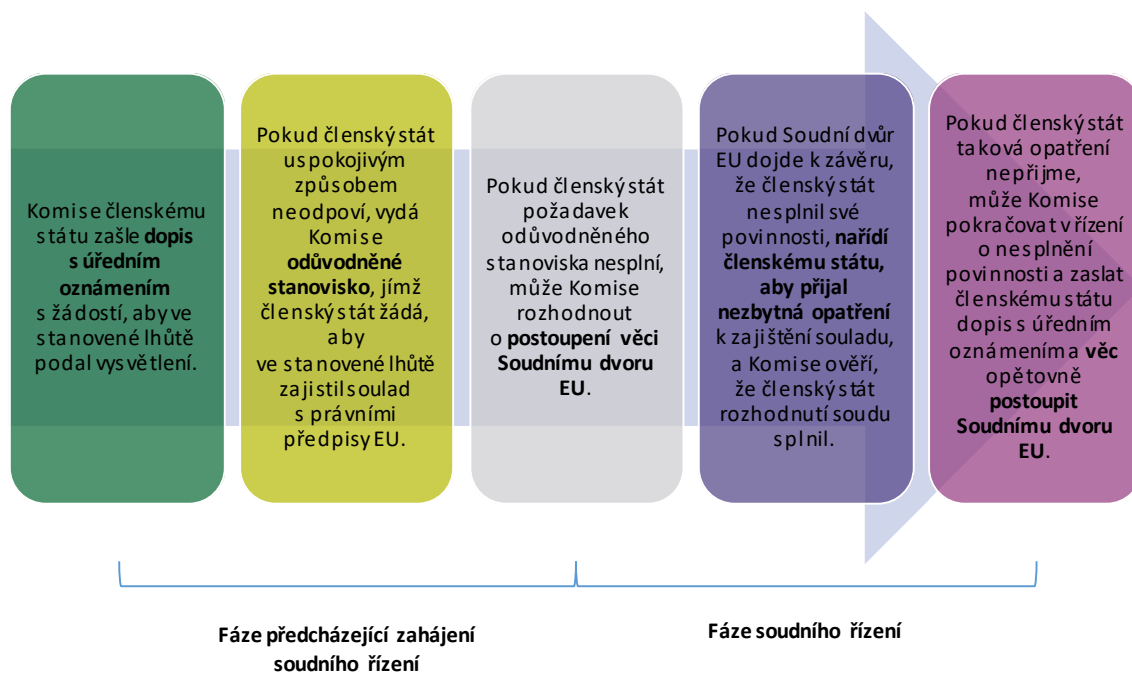
Obrázek 2 – Postup Komise při kontrole souladu

Zdroj: EÚD na základě údajů Komise, soubor nástrojů pro zlepšování právní úpravy 37.

20 Případy nesouladu zjištěné při kontrolách provádění směrnic a kontrolách souladu mohou vést k tomu, že dodržování právních předpisů bude vynucováno v rámci řízení o nesplnění povinnosti [obrázek 3](#).

Obrázek 3 – Řízení o nesplnění povinnosti

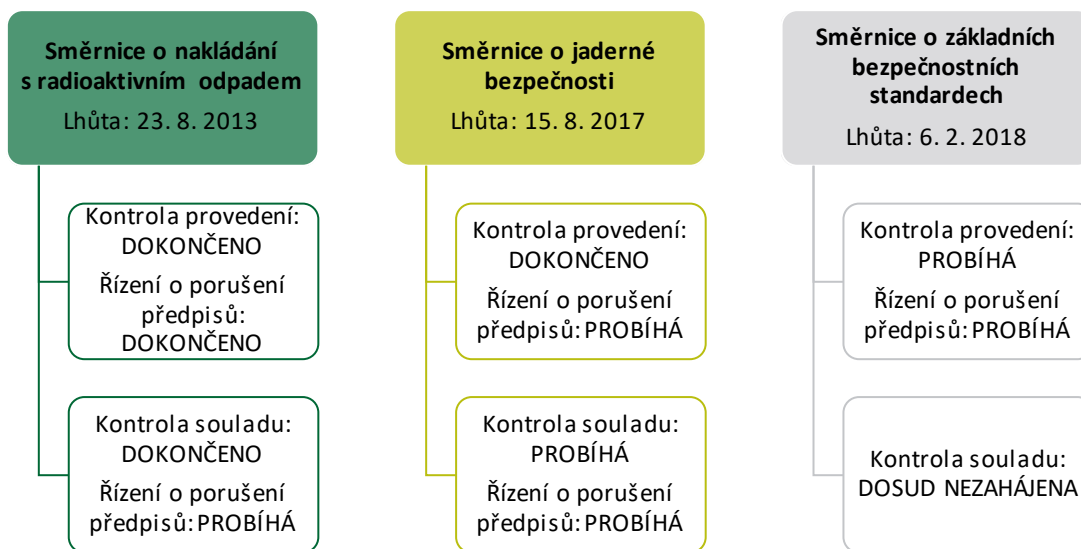
Zdroj: EÚD na základě článku 258 SFEU.

21 Soustředili jsme se na kontroly provádění směrnic a kontroly souladu, které Komise uskutečnila v souvislosti se třemi směrnicemi Euratomu²⁰ z nedávné doby, a posuzovali jsme, jak monitorovala jejich provádění. Zjišťovali jsme, zda Komise tento proces usnadňovala, zda jej koordinovala a dohlížela na něj, zda kontroly prováděla včas a případy nesouladu dále sledovala a zda iniciovala příslušná opatření.

22 Vzhledem k různým datům vstupu v platnost směrnic a lhůtám pro jejich provedení se kontroly Komise v době našeho auditu nacházely v různých fázích (viz [obrázek 4](#)).

²⁰ Směrnice o radioaktivním odpadu z roku 2011, směrnice o jaderné bezpečnosti z roku 2014, směrnice o základních bezpečnostních standardech z roku 2013.

Obrázek 4 – Stav kontrol souladu v době auditu

Zdroj: EÚD na základě informací Komise.

Komise byla na dvě novější směrnice lépe připravena

23 Kromě monitorování a vymáhání práva může Komise vyvinout další nástroje, které členským státům pomohou provádět směrnice správně a včas. Počet členských států, které oznámily svá prováděcí opatření v požadované lhůtě, byl v případě posledních dvou nových směrnic (směrnice o základních bezpečnostních standardech a změněná směrnice o jaderné bezpečnosti) ve srovnání se směrnicí o radioaktivním odpadu vyšší (viz [tabulka 2](#)).

Tabulka 2 – Počet členských států, které provedly směrnice v požadované lhůtě

	Směrnice o radioaktivním odpadu	Směrnice o jaderné bezpečnosti	Směrnice o základních bezpečnostních standardech
Lhůta pro provedení	23. 8. 2013	15. 8. 2017	6. 2. 2018
Oznámení podaná ve lhůtě nebo před zahájením řízení pro porušení povinnosti z důvodu neoznámení	17	24	21

Zdroj: EÚD na základě informací Komise.

24 Zjistili jsme, že k rychlejšímu provedení směrnice o jaderné bezpečnosti a směrnice o základních bezpečnostních standardech přispěly tři faktory: hodnocení prováděcích rizik, upomínky zasílané členskými státy a klíčové strategické dokumenty, které byly schváleny rychleji, než tomu bylo u předchozí směrnice. Útvary Komise:

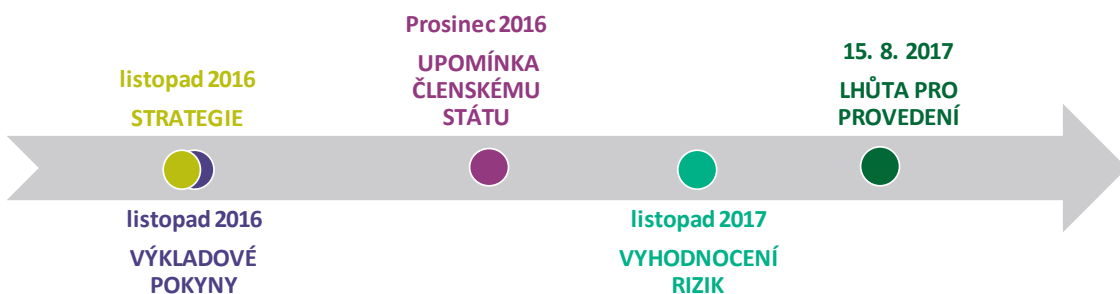
- připravily hodnocení rizik spojených s prováděním směrnice o jaderné bezpečnosti **jeden rok před** uplynutím prováděcí lhůty a u směrnice o základních bezpečnostních standardech **dva roky** před uplynutím této lhůty (viz [obrázek 5](#)), zatímco v případě směrnice o radioaktivním odpadu Komise hodnocení rizika, které by předjímalo prováděcí problémy, nepřipravila;
- přibližně **jeden rok před** uplynutím prováděcí lhůty (viz [obrázek 5](#)) zaslaly členskými státy dopis, v němž jim připomněly jejich povinnost informovat o svých opatřeních včas. U směrnice o radioaktivním odpadu Komise upomínku nezaslala;
- schválily klíčové strategické dokumenty týkající se směrnice o jaderné bezpečnosti a směrnice o základních bezpečnostních standardech se **čtyřměsíčním až jednoročním předstihem** před lhůtou pro provedení (viz [obrázek 5](#)). Strategie pro vyhodnocení toho, jak byly uvedené směrnice provedeny ve vnitrostátním právu a uplatněny, obsahují plánovaná opatření v rámci přezkumu provedení směrnic. Tyto strategie pomohly předvídat a řešit prováděcí problémy a nabídly ucelený soubor nástrojů k podpoře souladu s předpisy, které členskými státy usnadnily směrnice provést v jejich legislativě správně a včas (podrobněji viz [tabulka 3](#)). Výkladové pokyny pomohly Komisi prosazovat a dokumentovat postupy, kterými ověřuje provádění a shodu příslušných předpisů. V případě směrnice o radioaktivním odpadu zpřístupnila Komise interní strategii až **dva roky po** uplynutí prováděcí lhůty a výkladové pokyny až **čtyři roky poté**.

Obrázek 5 – Časová osa schválení strategických dokumentů

Směrnice o nakládání s radioaktivním odpadem z r. 2011

Směrnice o jaderné bezpečnosti z r. 2014

Směrnici o základních bezpečnostních standardech z r. 2013

Zdroj: EÚD na základě informací Komise.

Tabulka 3 – Použité nástroje usnadňující provedení ve vnitrostátním právu

Směrnice o radioaktivním odpadu	Směrnice o jaderné bezpečnosti	Směrnice o základních bezpečnostních standardech
<ul style="list-style-type: none"> ○ Jeden seminář před zahájením provádění směrnic ○ Videokonference s členskými státy ○ Jednání s členskými státy ○ Pilotní projekty EU 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Dialog s členskými státy o provádění v právních předpisech a uvádění do praxe ○ Semináře a dvoustranná jednání před zahájením provádění směrnic ○ Spolupráce se zainteresovanými stranami, včetně národních orgánů a skupin občanské společnosti ○ Diskuse v ENSREG 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Dialog s členskými státy o provádění v právních předpisech a uvádění do praxe ○ Semináře a dvoustranná jednání před zahájením provádění směrnic ○ Analýza prováděcích strategií členských států vypracovaná Komisí před prováděcí lhůtou ○ Kulaté stoly a semináře

Zdroj: EÚD na základě informací Komise.

Nesprávné provedení směrnice o radioaktivním odpadu v některých členských státech

25 Komisi trvalo **57 měsíců**, než dokončila kontrolu souladu se směrnicí o radioaktivním odpadu (*příloha I, tabulka 2*), což výrazně přesahuje referenční hodnotu 16 až 24 měsíců uvedenou v programu Komise pro zlepšování právní úpravy²¹. Důvodem jsou zčásti zpoždění členských států při provádění směrnice i neúplnost prováděcích opatření.

26 Po dokončení kontroly souladu zahájila Komise 15 řízení o nesplnění povinnosti (příklady ustanovení směrnice o radioaktivním odpadu, které členské státy nejčastěji neprovedly správně, lze nalézt v *příloze II*). V době našeho auditu, který probíhal 13 měsíců po zahájení těchto řízení, byla uzavřena pouze dvě z nich. Téměř **šest let** po dané lhůtě tedy 13 členských států směrnici o radioaktivním odpadu dosud neprovedlo správně (viz *příloha I, tabulka 2*). Podobně téměř **čtyři roky** po uplynutí lhůty pro přijetí národního programu (viz *příloha I, tabulka 3*) jej jeden členský stát ještě neměl a dalších 17 přijalo programy, které podle Komise nebyly v souladu se směrnicí.

²¹ Evropská komise, Soubor nástrojů pro zlepšování právní úpravy 37.

27 Komise sama na základě vlastního uvážení rozhoduje, zda zahájí řízení o nesplnění povinnosti vůči členskému státu a jak bude postupovat v jeho průběhu²². Vypracovala však „seznam prioritních případů nesplnění povinnosti“ a stanovila kritéria pro včasné vyřízení těchto případů²³. Přednostně se věnuje mimo jiné případům, kdy členské státy neposkytly informace o prováděcích opatřeních nebo kdy prováděcí opatření vedla k nesprávnému provedení směrnic. Komise si stanovila lhůtu 12 měsíců na to, aby případ neoznámení informací buď uzavřela, nebo předala Soudnímu dvoru Evropské unie²⁴. Tato lhůta se počítá od okamžiku zaslání dopisu s úředním oznámením.

28 V souvislosti se směrnicí o radioaktivním odpadu jsme zjistili, že při vyřizování pěti ze 13 případů řízení o nesplnění povinnosti z důvodu neoznámení informací Komise tuto 12měsíční lhůtu překročila. Jak uvádí příklad v *příloze I, tabulce 1*, Komisi ve dvou případech, kdy vydala odůvodněné stanovisko, trvalo více než dva roky, než ve fázi před zahájením soudního řízení (od zaslání dopisu s úředním oznámením do vydání odůvodněného stanoviska) postoupila dále.

Komise bere výsledky vzájemného hodnocení na vědomí

29 Během období, na které se vztahoval tento audit, Komise využívala jako zdroj informací pro posouzení souladu členských států se směrnicemi o Euratomu výsledky vzájemných hodnocení. Například strategie týkající se provedení a uplatňování směrnice o jaderné bezpečnosti odkazuje na výsledky vzájemných hodnocení a výkladové pokyny vysvětlují úlohu zpráv o vzájemných hodnoceních při posuzování souladu.

30 Komise se může vzájemných hodnocení účastnit jako pozorovatel a příležitostně tak činí. Jako člen skupiny ENSREG se také podílí na kontrolách následných opatření. Komise zůstává odpovědná za monitorování výsledků vzájemných hodnocení i po skončení kontrol provádění ve vnitrostátním právu a kontrol souladu.

²² Věc C-247/87 Star Fruit v. Komise.

²³ Sdělení Komise „Právo EU: lepší výsledky díky lepšímu uplatňování“, C(2016) 8600 final ze dne 21. prosince 2016.

²⁴ Sdělení Komise „Evropa přinášející výsledky – uplatňování práva Společenství“, COM(2007) 502 v konečném znění.

Komise řídí mechanismy EU pro včasné varování a pro výměnu informací dobře

31 Komise řídí, provozuje a vyvíjí systém ECURIE, což je nástroj k provádění rozhodnutí Rady²⁵ o mechanismech EU pro včasné varování a výměnu informací v případě radiační mimořádné situace. Posuzovali jsme, jak Komise řídí tyto mechanismy, a zda zajišťuje, aby systém plnil očekávání (zejména soulad s povinnostmi, které vyplývají z rozhodnutí Rady), pravidelně posuzuje související procesy, identifikuje nedostatky (či možné nedostatky) a patřičně je monitoruje a zda v pravidelných intervalech provádí testy systémů.

32 Rozhodnutí Rady vyžaduje, aby členské státy neprodleně informovaly Komisi a všechny ostatní členské státy, které by mohly být incidentem zasaženy, a to vydáním varovného hlášení v systému ECURIE²⁶. Podobně Komise musí předat všem členským státům každou obdrženu informaci o významném zvýšení úrovně radioaktivity nebo o jaderných haváriích v nečlenských státech EU²⁷. Členské státy mohou také sdílet informace prostřednictvím dobrovolně zaslaných naléhavých upozornění. Komise zajišťuje, aby informace předávané prostřednictvím systému ECURIE byly přístupné všem kontaktním místům ECURIE 24 hodin sedm dní v týdnu.

33 Opatření související s připraveností a reakcí na mimořádné situace zůstává národní odpovědností každého členského státu, ale všechny členské státy jsou povinny se zapojit do systému ECURIE, přičemž třetí země mohou požádat o dobrovolné členství²⁸. Požadavky související s mechanismy EU nebrání tomu, aby členské státy

²⁵ Rozhodnutí Rady 87/600/Euratom o opatřeních Společenství pro včasnou výměnu informací v případě radiační mimořádné situace.

²⁶ Za jakých okolností se zasílá formální varovné hlášení v systému ECURIE, je stanoveno v článku 1 rozhodnutí Rady. Ustanovení článku lze shrnout tak, že účastnické státy jsou povinny vydat varovné hlášení v systému ECURIE, pokud:

- 1) stát se ocitl v radiační mimořádné situaci, a rozhodl se proto zavést rozsáhlá protioopatření na ochranu svého obyvatelstva,
- 2) stát zjistí mimořádnou úroveň radiace v životním prostředí, a rozhodne se proto zavést rozsáhlá protioopatření na ochranu svého obyvatelstva.

²⁷ Článek 5 rozhodnutí Rady 87/600/Euratom.

²⁸ V době tohoto auditu se účastnily čtyři nečlenské země EU: Švýcarsko, Norsko, Černá Hora a Severní Makedonie.

přijaly vlastní doplňující opatření, jako jsou národní, dvoustranné nebo mnohostranné dohody o výměně informací a spolupráci v mimořádných situacích.

34 Jakmile zúčastněný stát zašle v systému ECURIE varovné hlášení, Komise ověří jeho autentičnost a předá je všem zemím zapojeným do systému ECURIE. Po tomto prvním hlášení jsou členské státy povinny v přiměřeném intervalu Komisi informovat o tom, jaká opatření hodlají přijmout a jakou úroveň radioaktivity naměřily. Komise nehodnotí obsah upozornění ani nerozhoduje, zda by mělo být vydáno pohotovostní hlášení, neboť za to odpovídají členské státy. Odpovídá však za to, aby byly příslušné informace sdíleny včas²⁹.

35 Komise doplnila systém ECURIE Evropskou platformou pro výměnu radiologických údajů (EURDEP). Jedná se o internetovou platformu, která příslušným orgánům zpřístupňuje údaje z radiologického monitorování téměř v reálném čase. Účelem tohoto nástroje v rámci systému ECURIE je usnadnit poskytování některých informací³⁰. Platforma EURDEP také využívá stávající vnitrostátní infrastruktury v podobě vnitrostátních monitorovacích stanic a sítí. Účast členských států EU v ní je povinná, účast ostatních zemí je dobrovolná. Veřejnost má možnost zobrazit si grafické informace o úrovních radioaktivity v oblasti pokryté EURDEP prostřednictvím volně přístupné internetové stránky.

36 Mechanismy ECURIE se odsouhlasují, projednávají a přezkoumávají na jednáních příslušných orgánů členských států³¹. Komise svolává tato jednání v průměru každé dva roky. Dalším z témat jednání jsou zjištěné poznatky a problémy. Dohodnuté změny jsou zdokumentovány v instrukčním sdělení ECURIE, v němž se popisují postupy dohodnuté mezi Komisí a členskými státy³².

²⁹ Čl. 5 odst. 1 rozhodnutí Rady 87/600/Euratom: „Po obdržení informací uvedených v člácích 2, 3 a 4 předá Komise tyto informace neprodleně, s výhradou článku 6, příslušným orgánům všech ostatních členských států. [...]“.

³⁰ Členské státy musí Komisi v patřičných intervalech i nadále informovat o úrovních radioaktivity: Čl. 3 odst. 1 písm. e) a f), odst. 3 a odst. 4 písm. b) rozhodnutí Rady 87/600/Euratom.

³¹ Čl. 5 odst. 2 rozhodnutí Rady 87/600/Euratom vyžaduje, aby Komise a příslušné orgány členských států společně schválily podrobné postupy pro včasnou výměnu informací v případě radiacní mimořádné situace.

³² V souladu s čl. 5 odst. 2 rozhodnutí Rady 87/600.

37 Komise podle našich zjištění průběžně pracuje na rozvoji systému ECURIE, aby zaručila jeho dobré fungování a technologickou aktuálnost. Schválila příslušné postupy a uživatelům poskytuje pokyny. Zavedené mechanismy pravidelně testuje³³. Provedla nebo zadala přezkumy systému ECURIE, jejichž účelem bylo systém posoudit a zlepšit. Komise vyvinula systém ECURIE tak, aby byl koordinován s jednotným systémem MAAE pro výměnu informací v případě nehod a mimořádných situací (USIE). Technologická funkčnost systému ECURIE se prokázala i v praxi, když členské státy zaslaly varovná hlášení³⁴.

38 Zjistili jsme však, že Komise už dále nesledovala vývoj v určitých zásadních oblastech, které při posuzování mechanismů označila jako oblasti ke zlepšení. Například zkušenosti získané na základě varovných hlášení ECURIE v reálné praxi poukázaly na význam komunikace s veřejností, která by měla být součástí provozu systému ECURIE. Komise rovněž zjistila, že pro vnitrostátní orgány i vlastní zaměstnance je třeba vypracovat pravidelný vzdělávací program o systému ECURIE. Zaznamenali jsme, že Komise při nápravě těchto záležitostí, které sama považuje za závažné, učinila jen malý pokrok.

Stanoviska Komise k investičním záměrům přispívají k posílení jaderné bezpečnosti

39 Jednotlivci a podniky (investoři) jsou povinni Komisi nejpozději tři měsíce před uzavřením prvních smluv s dodavateli oznámit investiční záměry v jaderném průmyslu týkající se nových zařízení, výměn nebo přeměny. Pokud má práce provést investor, lhůta pro oznámení je tři měsíce před zahájením prací.

40 Typ investic a informace, které musí investoři poskytnout, definují dvě nařízení Euratomu. Nařízení Rady č. 2587/1999 uvádí podrobnosti o typech záměrů, které mají být oznámeny Komisi, a limity pro výdaje u každého typu záměru, na který se vztahuje oznamovací povinnost. Nařízení Komise (ES) č. 1209/2000 upřesňuje obsah oznámení.

³³ Čl. 5 odst. 2 rozhodnutí Rady 87/600/Euratom.

³⁴ V době našeho auditu byla varovná hlášení v systému ECURIE spuštěna dvakrát, v obou případech v roce 2008: při incidentu ve Slovinsku (Krško) 4. června 2008 a incidentu v zařízení IRE na výrobu radioizotopů v Belgii (Fleurus) 28. srpna 2008.

41 Článek 43 Smlouvy o Euratomu ukládá Komisi povinnost projednat s investory „**všechny stránky**“ investičních záměrů spojených s cíli Smlouvy. V návaznosti na toto jednání Komise sdělí příslušnému členskému státu svá stanoviska. Ani Smlouva o Euratomu ani její sekundární právní předpisy nestanoví lhůty pro analýzu projektu ze strany Komise.

42 Stanoviska Komise k investičním záměrům v oblasti jaderné energie nejsou právně závazná³⁵. Pro úvěr Euratomu je však způsobilý pouze projekt s „příznivým stanoviskem“³⁶.

Ve stanoviscích se posuzuje soulad investic s právními požadavky a předkládají se v nich návrhy na zlepšení

43 Za období 2000–2018 přijala Komise 75 stanovisek. Ve všech svých stanoviscích dospěla k závěru, že investice jsou v souladu s cíli Smlouvy, v některých případech za určitých podmínek vysvětlených ve stanovisku.

44 Zkoumali jsme čtyři stanoviska vydaná Komisí k investičním záměrům v jaderném průmyslu, abychom posoudili, zda Komise dodržuje postup stanovený ve Smlouvě o Euratomu³⁷ a sekundárních právních předpisech³⁸ a zda posuzuje soulad projektu se všemi příslušnými závazky Smlouvy o Euratomu v oblasti jaderné bezpečnosti. Vybrali jsme nejaktuálnější stanoviska Komise s ohledem na relevantnost (typ) a významnost investičního záměru.

³⁵ Článek 288 SFEU: Doporučení a stanoviska nejsou závazná.

³⁶ Podle rozhodnutí Rady 94/179/Euratom se vyžaduje příznivé stanovisko Komise „z technického a hospodářského hlediska“ pro půjčky Euratomu na investiční projekty týkající se průmyslové výroby elektřiny v jaderných elektrárnách prováděné v členských státech a způsobilých nečlenských státech.

³⁷ Články 41–43.

³⁸ Nařízení Rady (Euratom) č. 2587/1999 ze dne 2. prosince 1999, kterým se vymezují investiční záměry, které se mají sdělovat Komisi v souladu s článkem 41 Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii (Úř. věst. L 315, 9.12.1999), s. 1–3) a nařízení Komise (ES) č. 1209/2000 ze dne 8. června 2000, kterým se vymezují postupy provádění sdělení stanoveného v článku 41 Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii (Úř. věst. L 138, 9.6.2000, s. 12–14).

45 Podle našich zjištění Komise ve všech čtyřech stanoviscích posoudila soulad záměru se všemi příslušnými povinnostmi podle Smlouvy o Euratomu v oblasti jaderné bezpečnosti. Komise zjišťuje, zda investiční záměr zajišťuje a zaručuje dodržování cílů jaderné bezpečnosti již od nejranějších fází. Stanoviska jsou podložena vědeckými důkazy, které dokládají navrhovaná doporučení, jež jsou s investorem projednána.

46 Dvě ze stanovisek Komise³⁹ například odkazují na:

- příznivé stanovisko vědecké rady pro ionizující záření k hodnocení záměru investora,
- opatření a investice potřebné k zajištění bezpečného dlouhodobého provozu zařízení,
- plány trvalého zlepšování jaderné bezpečnosti,
- akční plán po zátěžových testech,
- vzájemné hodnocení a následná opatření přijatá investorem.

47 Tato dvě stanoviska rovněž vyžadují:

- úplnou a včasnou realizaci všech výsledků a doporučení zátěžového testu,
- úplnou a včasnou realizaci všech výsledků a doporučení vzájemných hodnocení,
- včasnou realizaci zlepšení bezpečnosti,
- plánování a realizaci řešení pro likvidaci vyhořelého paliva a radioaktivního odpadu v jaderném zařízení.

Současný legislativní rámec je třeba aktualizovat a promítnout do něj nejnovější vývoj v oblasti jaderné bezpečnosti

48 Nařízení č. 2587/1999 a č. 1209/2000 byla přijata před dvaceti lety. Pocházejí z doby před nejnovějším odvětvovým a legislativním vývojem v oblasti jaderné bezpečnosti a nakládání s radioaktivním odpadem. Tento vývoj vyústil v evropské

³⁹ Zveřejněno na internetových stránkách investora dne 23. března 2017.

energetické strategie z let 2014 a 2015⁴⁰, vymezující cíle EU v této oblasti, a poslední směrnice Euratomu (směrnice o nakládání s radioaktivním odpadem z roku 2011, směrnice o základních bezpečnostních standardech z roku 2013 a aktualizovaná směrnice o jaderné bezpečnosti z roku 2014).

49 Aby Komise mohla projednat „všechny stránky“ investičního záměru, které se týkají cílů Smlouvy⁴¹, vyžaduje od investora rozsáhlé informace. Článek 3 nařízení č. 2587/1999 stanoví, že sdělování záměrů se „*musí omezit na údaje nezbytné pro projednání [...] a zejména veškeré informace týkající se*“ mimo jiné druhu výrobku nebo činnosti a výrobní nebo skladovací kapacity. Nařízení č. 1209/2000 stanoví rozsah informací, které musí investor oznámit.

50 Pokud jde o typy investic, které je třeba oznamovat, jsou tato dvě nařízení zastaralá, protože neodrážejí nejnovější vývoj v jaderném průmyslu.

51 Zaznamenali jsme, že k jednomu oznámení o investici do nové technologie musela Komise požádat o dodatečné informace, aby se vyjasnilo, které průmyslové činnosti se záměr týká, protože oznámená činnost nespádala do žádné z kategorií uvedených v nařízení č. 2587/1999. Daný investor souhlasil s poskytnutím dodatečných informací, které Komise žádala. Zjistili jsme však i jiný případ, týkající se investice do dlouhodobého provozu, který investor odmítl Komisi oznámit s tím, že dlouhodobý provoz nepředstavuje investici jako takovou, ale trvalý proces renovace a modernizace reaktoru, kterou oznamovat není potřeba. Jelikož nařízení č. 2587/1999 neuvádí, zda by Komise měla být informována o těchto druzích investic, oznámení takových záměrů závisí zcela na dobré vůli investorů.

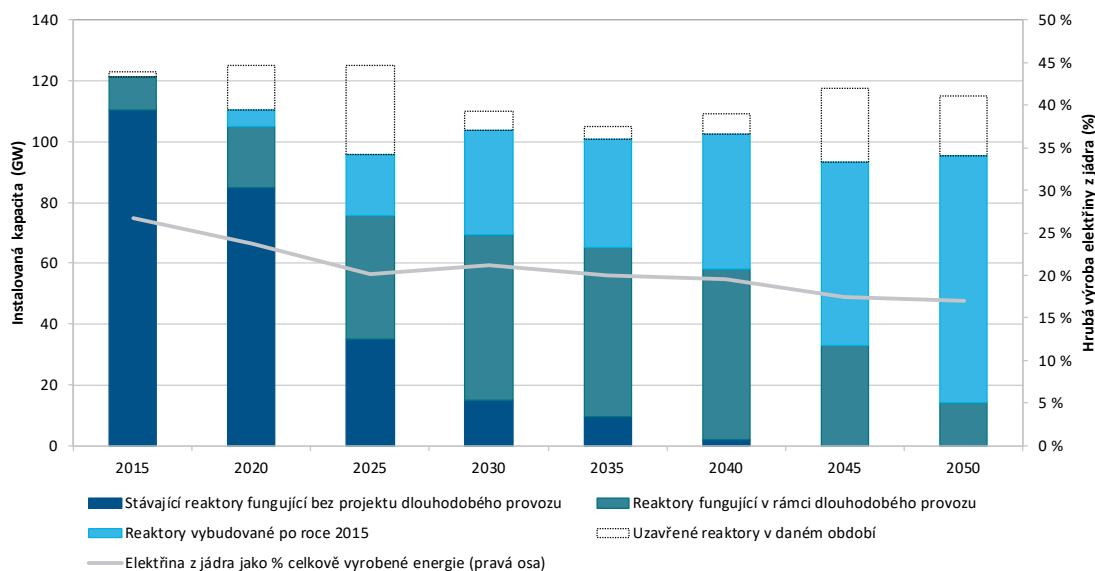
52 Nejasnosti ohledně toho, zda by se měla na investice do dlouhodobého provozu vztahovat oznamovací povinnost, je obzvláště relevantní s ohledem na to, že průměrný věk evropských reaktorů se blíží 30 letům. U řady reaktorů se tyto investice provádějí s cílem prodloužit provoz jaderných zařízení nad rámec jejich původní projektované doby životnosti. Komise očekává, že v následujících letech budou investice do

⁴⁰ Evropská strategie energetické bezpečnosti, COM(2014) 330. Sdělení k rámcové strategii k vytvoření odolné energetické unie s pomocí progresivní politiky v oblasti změny klimatu. COM(2015) 80.

⁴¹ Jak se stanoví v článku 43 Smlouvy o Euratomu.

dlouhodobého provozu představovat většinu investic do jaderných zařízení v krátkodobém až střednědobém výhledu⁴² (viz *obrázek 6*).

Obrázek 6 – Odhady instalovaného jaderného výkonu včetně dlouhodobého provozu, EU-28.

Zdroj: EÚD na základě grafu poskytnutého Komisí.

53 Zjistili jsme také, že mezní hodnoty pro investice (objem výdajů) stanovené v nařízení č. 2587/1999 neříkají jasně, co je potřeba vzít při výpočtu celkového objemu výdajů na investice v úvahu (např. časový rámec, typ investice apod.).

54 V období 2015–2018 Komise zaslala investorům v souvislosti s jejich oznamovací povinností pět upomínkových dopisů. Všech pět případů jsme zkontrolovali. V jednom případě investor Komisi neodpověděl. V jiném případě investor odmítl investici oznámit, protože podle jeho tvrzení nenaplní mezní hodnotu pro výdaje stanovenou v nařízení č. 2587/1999. Podle investora se požadavek vztahuje pouze na jednotlivé složky přesahující stanovený práh, nikoliv na projekt jako celek.

55 V žádném z těchto pěti případů Komise neuplatnila žádné postupy, aby případy nesouladu vyřešila. Pokud se Komise domnívá, že investor nesplnil povinnost oznámit investiční záměr, může zvážit opatření před zahájením soudního řízení proti příslušnému členskému státu (další výměna informací a jednání s investorem anebo členským státem), po nichž může následovat řízení o nesplnění povinnosti. V době

⁴² SWD(2017) 158 final: „Pracovní dokument útvarů Komise, který je doprovodným dokumentem sdělení Komise o jaderném ukázkovém programu předloženého v souladu s článkem 40 Smlouvy o Euratomu“.

auditu Komise neměla přijaté žádné další kroky, jimiž by vymáhala povinnost oznamovat investiční záměry. Tento svůj přístup v daných případech zdůvodnila tím, že právní předpisy dostatečně jasně neuvádějí typ a rozsah projektů, které se musí povinně oznamovat.

56 Balíček opatření k energetické unii, který Komise vydala v roce 2015, obsahuje závazek aktualizovat a posílit požadavky týkající se informací poskytovaných o projektech jaderných zařízení a upřesnit, jaké informace mají investoři předkládat⁴³. Jako konečný termín pro aktualizaci požadavků nařízení Rady týkajících se oznamovací povinnosti u investic v oblasti jaderné energie byl stanoven rok 2015.

57 V roce 2015 Komise předložila počáteční posouzení dopadů aktualizovaného nařízení a dále upřesnila druh investic podléhajících povinnému oznamování a informace, které má investor poskytnout. Následovala veřejná konzultace⁴⁴, jíž se zúčastnilo 40 zainteresovaných stran (potenciální investoři, průmyslová sdružení, orgány veřejné správy, regulační orgány, nevládní organizace a soukromé osoby). Ačkoliv se jejich navrhovaná řešení lišila, všichni se shodli na tom, že postup vedoucí k přijetí stanoviska Komise by mohl být efektivnější.

58 Program Komise uvádí druhé čtvrtletí roku 2020 jako plánované datum přijetí aktualizovaného nařízení. Do našeho auditu Komise ještě neměla dokončeno hodnocení zpětné vazby z veřejné konzultace z roku 2016 a neměla vypracovanou ani úvodní zprávu (další krok procesu⁴⁵). Komise důvody prodlení při aktualizaci rámce nevysvětlila.

Komise nezavedla vhodný postup přípravy svých stanovisek k investičním záměrům v oblasti jaderné energie a k provádění prověrek provozu zařízení pro monitorování radioaktivity

59 Posuzovali jsme, jak Komise vypracovává svá stanoviska k investičním záměrům v oblasti jaderné energie a jak koncipuje prověrky zařízení členských států sloužících k soustavnému monitorování úrovně radioaktivity v ovzduší, vodě a půdě.

⁴³ COM(2015) 80 final (balíček opatření k energetické unii).

⁴⁴ Veřejná konzultace „Revize informací a procesní požadavky podle článků 41 až 44 Smlouvy o Euratomu“.

⁴⁵ Pokyny pro zlepšování právní úpravy 2017 – Zlepšování právní úpravy v Komisi, kapitola III Posuzování dopadů.

Vypracování stanovisek

60 U vybraných čtyř stanovisek jsme kontrolovali, zda postupy Komise při vypracování stanovisek zajišťují úplné, jednotné a soustavné posuzování investic v oblasti jaderné energie.

61 Komise při vypracování těchto posouzení dodržuje rámcový postup stanovený v článku 41–44 Smlouvy o Euratomu (viz bod **39**), nařízení č. 2587/1999 a nařízení č. 1209/2000 (viz bod **40**), předpisu o zmocnění z roku 2002⁴⁶ a zápisu z jednání⁴⁷ útvarů Komise.

62 Vydávání stanovisek koordinuje Generální ředitelství pro energetiku, což obnáší konzultace s dvanácti dalšími útvary Komise. Koordinující generální ředitelství odpovídá za shromáždění zpětné vazby od ostatních útvarů a za projednání případných nejasností s investorem. Stanoviska Komise k investičním záměrům v oblasti jaderné energie mají standardní podobu. Na základě interního ověřovacího procesu tato stanoviska jménem Komise přijímá komisař pro energetiku.

63 Rámcový postup Komise má podle našich zjištění několik omezení:

- Komise nestanovila rozsah posouzení investic podle typu projektu ani kritéria pro zajištění toho, aby se vztahovalo na všechny relevantní aspekty, nebo jak při přípravě stanovisek využít ostatní informace týkající se jaderné bezpečnosti (jako zátěžové testy, vzájemná hodnocení a výsledky provádění směrnic). Místo toho definuje „oblasti k posouzení“ případ od případu v závislosti na vlastnostech oznámeného projektu.
- U složitých a technicky náročných projektů Komise může vypracovávat technické zprávy a interní dokumentaci shrnující práci, z níž stanovisko vychází. Chybí však kritéria toho, který projekt považovat za složitý a kdy takovou dokumentaci shromažďovat.

64 Domníváme se, že zavedený rámcový postup soustavnost, úplnost a jednotnost stanovisek Komise nezaručuje. V jednom stanovisku jsme například zjistili, že na rozdíl od ostatních námi prověřených stanovisek do něj Komise nezahrnula taková hlediska, jako je soulad s právním rámcem pro jadernou bezpečnost a radiační ochranu,

⁴⁶ SEC(2002) 583.

⁴⁷ PV(2002)1569 v konečném znění.

bezpečnost dodávek paliv, vyhořelé palivo, nakládání s radioaktivním odpadem a vyřazování jaderných zařízení z provozu či záruky v jaderné oblasti.

65 Komise vzala na vědomí, že je potřeba, aby zlepšila své postupy, a v roce 2017 připravila návrh příslušného dokumentu. V době našeho auditu však tento návrh ještě neschválila.

Prověrky zařízení pro monitorování radioaktivity

66 Článek 35 Smlouvy o Euratomu uvádí, že každý členský stát zřídí zařízení nezbytná k soustavnému monitorování úrovně radioaktivity v ovzduší, vodě a půdě a ke kontrole dodržování základních standardů. Podle téhož článku má Komise právo prověřovat provoz a účinnost těchto zařízení.

67 Obecným cílem prověrek podle článku 35 je zkontrolovat, zda byla zařízení pro soustavné monitorování zřízena, zda jsou v provozuschopném stavu a zda monitorování probíhá účinně⁴⁸. Komise kontroluje provoz i účinnost zařízení (včetně analytických laboratoří, mobilního monitorovacího zařízení apod.) a přiměřenost systému pro monitorování životního prostředí.

68 Posuzovali jsme, zda Komise využila svou pravomoc ověřovat tato zařízení, a zda tedy v pravidelných intervalech prováděla inspekce pomocí jednotné a jasné metodiky, zda o nich patřičně informovala a v návaznosti na svá zjištění podniku patřičné kroky.

69 Pravidla pro provádění těchto inspekcí a obecný popis rozsahu, cíle, zásad pro výběr zařízení ke kontrole, plánování inspekčních návštěv a podávání zpráv jsou vymezeny ve sdělení Komise⁴⁹.

70 Komise provádí své kontroly na základě tříletého programu⁵⁰, který se aktualizuje každých šest měsíců. Hlavním kritériem pro výběr zařízení k inspekci je územní pokrytí a zkušenosti z minulých inspekcí a dále veřejný zájem. Pro účely plánování vede Komise

⁴⁸ SWD(2013) 226 final.

⁴⁹ Prověrka zařízení pro monitorování radioaktivity v životním prostředí podle článku 35 Smlouvy o Euratomu – Praktická ustanovení k průběhu inspekcí v členských státech (2006/C 155/02) ze dne 4. července 2006.

⁵⁰ Podle sdělení 2006/C 155/02 ze dne 4. července 2006, bod (15), prověrky obvykle probíhají v souladu s ročním programem sestaveným Komisí.

přehled o územním pokrytí, tedy o počtu inspekcí v každém členském státě. V době našeho auditu Komise v průměru prováděla pět až šest inspekcí ročně.

71 Komise obvykle zveřejňuje svá hlavní zjištění a technickou zprávu spolu s připomínkami členských států. Ve zprávě o ověření může vydat doporučení a návrhy nebo ocenit obzvláště vhodné postupy či vybavení. Následnou kontrolu svých zjištění provádí Komise případ od případu s přihlédnutím ke specifikům prověrek a významu doporučení. Pokud vydá doporučení, požaduje od členského státu, aby ji informoval o přijatých opatřeních. Může také provést opětovnou inspekční návštěvu, aby zkontrolovala, zda byla předchozím doporučením věnována náležitá pozornost.

72 Pokud jde o metodiku prověrek, zjistili jsme v ní podobné nedostatky jako v případě vypracování stanovisek k investičním záměrům. Komise neměla ke konkrétní metodice pro provádění inspekcí žádné pokyny ani kritéria pro posuzování provozu a účinnosti zařízení nebo přiměřenosti programu monitorování životního prostředí. Chyběly schválené pokyny k postupu následné kontroly, které by definovaly případy, kdy Komise musí provést opětovnou inspekci.

73 V posledních letech v Komisi probíhá interní projekt vypracování pokynů k inspekcím včetně jasné metodiky a kritérií. V době našeho auditu však o těchto pokynech nebylo dosaženo interní dohody.

Závěry a doporučení

74 Dospěli jsme k závěru, že celkově Komise dobře přispívá k jaderné bezpečnosti EU. Mohla by však více aktualizovat právní rámec a své interní pokyny.

75 Pokud jde o úlohu Komise při monitorování toho, jak jsou směrnice Euratomu provedeny do vnitrostátního práva, zjistili jsme, že Komise byla lépe připravena na dvě nejnovější směrnice, tedy pozměněnou směrnici o jaderné bezpečnosti a směrnici o základních bezpečnostních standardech, než na předchozí směrnici o nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem (body 23–24). V případě směrnice o jaderné bezpečnosti a směrnice o základních bezpečnostních standardech útvary Komise schválily klíčové strategické dokumenty před uplynutím lhůt pro provedení těchto směrnic a využily více nástrojů na podporu dodržování předpisů než v případě směrnice o nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem.

76 Téměř šest let po uplynutí lhůty pro provedení směrnice o nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem stále probíhalo 13 řízení o nesplnění povinnosti z důvodu nesouladu (body 25–26). Ve většině členských států také čtyři roky po uplynutí lhůty stále probíhá řízení o nesplnění povinnosti u vnitrostátních programů, jejichž zavedení tato směrnice vyžaduje. Zaznamenali jsme, že řízení o nesplnění povinnosti někdy postupují pomalu (body 26–28).

Doporučení 1 – Aktualizovat postup, kterým se monitoruje provádění směrnic Euratomu

Aby Komise efektivněji podpořila a dohlížela na včasné, úplné a správné provedení směrnic Euratomu ze strany členských států v budoucnu, měla by stanovit postupy pro posouzení rizik a schvalování strategií a výkladových pokynů, a to nejpozději jeden rok před uplynutím lhůty pro provedení směrnic. Strategie by měla stanovit povinnost používat nástroje na podporu souladu s předpisy již od fáze předcházející samotnému provedení do vnitrostátního práva.

Termín pro splnění doporučení: směrnice přijaté po roce 2020

77 Úloha Komise, pokud jde o přeshraniční postup v případě radiační mimořádné situace, se do značné míry omezuje na údržbu technického nástroje, protože zajištění připravenosti na mimořádné události a reakce na ně je odpovědností každého členského státu. Komise spravuje mechanismy ECURIE dobře a v souladu s povinností vyplývající z rozhodnutí Rady 87/600 (body 31–36), i když by mohla ještě lépe

navazovat na zjištěné poznatky a sledovat záležitosti, které je dle jejich zjištění potřeba zlepšit.

78 Pokud jde o stanoviska Komise k investičním záměrům, současný rámec podle našich zjištění neodpovídá nejnovějšímu odvětvovému, legislativnímu a technologickému vývoji v oblasti jaderné bezpečnosti (body 48–55). Nezajišťuje, aby Komise získávala informace, které potřebuje k projednání „**všech stránek**“ investičních záměrů, které se týkají cílů Smlouvy⁵¹. Do našeho auditu Komise nepodnikla od roku 2016 žádné kroky směřující k aktualizaci právních předpisů (body 56–58).

79 Jako zdroj informací při posuzování provedení směrnic ve vnitrostátním právu a jejich uplatňování (body 29) a při přípravě svých stanovisek k investičním záměrům Komise využívá výsledky vzájemného hodnocení (body 46–47). Komise bude odpovídat za monitorování výsledků vzájemných hodnocení i po skončení kontrol provádění ve vnitrostátním právu a kontrol souladu.

Doporučení 2 – Aktualizovat legislativní rámec

Když Komise v souladu s balíčkem opatření k energetické unii předkládá legislativní návrh pro aktualizaci rámce, který se týká investičních záměrů v oblasti jaderné energie, měla by zohlednit:

- poslední vývoj v oblasti právních předpisů a opatření v odvětví jaderné bezpečnosti a poslední směrnice Euratomu,
- aktuální změny v povaze investičních záměrů v oblasti jaderné energie, zejména nové technologie a dlouhodobý provoz,
- zkušenosti z účasti na vzájemných hodnoceních v roli pozorovatele.

Termín pro splnění doporučení: 2022

80 Komise přispívá ke zdokonalování jaderné bezpečnosti a radiační ochrany v EU poskytováním stanovisek k investičním záměrům v oblasti jaderné energie a prováděním prověrek zařízení členských států k soustavnému monitorování úrovně radioaktivity. Náš audit však poukázal na určitá omezení, která mohou přidanou hodnotu činností Komise snížit. Zjistili jsme, že Komise nemá vhodné postupy pro vypracování stanovisek k investicím v jaderné oblasti (body 60–65) a pro prověrky zařízení členských států pro monitorování radioaktivity (body 66–73). Neexistence

⁵¹ Jak se stanoví v článku 43 Smlouvy o Euratomu.

schválených metodik ponechává Komisi značnou míru vlastního uvážení, což ohrožuje úplnost, jednotnost a soustavnost těchto činností.

Doporučení 3 – Aktualizovat postupy

V zájmu jednotného a soustavného přístupu ke kontrole zařízení pro monitorování radioaktivity a k vypracování stanovisek k investicím v oblasti jaderné energie by Komise měla přijmout interní postupy, které zaručí, že tyto činnosti budou prováděny, dokumentovány a přezkoumávány jednotným způsobem.

Termín pro splnění doporučení: 2022

Tuto zprávu přijal senát I, jemuž předsedá João Figueiredo, člen Účetního dvora, v Lucemburku na svém zasedání dne 8. ledna 2020.

Za Účetní dvůr

Klaus-Heiner LEHNE
předseda

Přílohy

Příloha I – Kontroly Komise

Tabulka 1 – Kontroly provedení ve vnitrostátním právu

	Směrnice o nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem	Směrnice o jaderné bezpečnosti	Směrnice o základních bezpečnostních standardech
Lhůta pro provedení	23. 8. 2013	15. 8. 2017	6. 2. 2018
Oznámení podána ve lhůtě nebo před zahájením řízení pro porušení povinnosti z důvodu neoznámení	17	24	21
Konec kontroly členských států, které oznámily svá prováděcí opatření před zahájením řízení o nesplnění povinnosti v případě neoznámení	11/2013	6/2018	probíhá ⁵²
Délka trvání kontroly členského státu, který oznámil svá prováděcí opatření před zahájením řízení o nesplnění povinnosti (v měsících) – cíl: 6 měsíců ⁵³	3	10	probíhá
Počet členských států, které v době tohoto auditu (červenec 2019) neoznámily úplné provedení směrnic	0	1	8
Počet zahájených řízení o nesplnění povinnosti z důvodu neoznámení a z důvodu neúplnosti	13	7	9
Doba mezi výzvou a odůvodněným stanoviskem	24 až 29	6 až 9	8 až 10
Celková doba trvání řízení o nesplnění povinnosti (v měsících)	50 ⁵⁴	probíhá	probíhá

⁵² Komise očekává, že kontroly budou dokončeny v prvním čtvrtletí roku 2020; předpokládané trvání: 23/25 měsíců.

⁵³ Komise, soubor nástrojů pro zlepšování právní úpravy 37.

⁵⁴ Délka nejdelšího řízení o nesplnění povinnosti.

Tabulka 2 – Kontroly souladu

	Směrnice o nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem	Směrnice o jaderné bezpečnosti	Směrnice o základních bezpečnostních standardech
Zahájení kontroly	24. 8. 2013	1. 6. 2018	Dosud nezahájena
Ukončení kontroly	6/2018	probíhá	Dosud nezahájena
Celková doba trvání kontroly (měsíce) – cíl: 16/24 měsíců ⁵⁵	57	probíhá	Dosud nezahájena
Počet kontrol (= členský stát) dokončených do doby auditu	28	14	Dosud nezahájena
Počet zahájených řízení o nesplnění povinnosti	15	0	Dosud nezahájena
Počet řízení o nesplnění povinnosti probíhajících v době tohoto auditu	13	0	Dosud nezahájena

Tabulka 3 – Národní programy v rámci směrnice o radioaktivním odpadu

	Neoznámení	Nesoulad
Zahájení kontroly	23. 8. 2015	23. 8. 2015
Ukončení kontroly	11/2015	5/2018
Celková doba trvání kontroly (měsíce)	3	33
Počet zahájených řízení o nesplnění povinnosti	9	17
Počet řízení o nesplnění povinnosti probíhajících v době tohoto auditu	1	17

⁵⁵ Komise, soubor nástrojů pro zlepšování právní úpravy 37.

Příloha II – Příklady případů nesouladu při provádění směrnice o radioaktivním odpadu

Článek směrnice	Požadavek	Nesoulad
Čl. 5 odst. 1 písm. c)	Členské státy jsou povinny zřídit vnitrostátní rámec, jehož součástí je systém udělování povolení pro činnosti anebo zařízení související s nakládáním s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem.	Systém členského státu pro udělování povolení nezahrnoval všechny činnosti související s nakládáním s vyhořelým palivem nebo radioaktivním odpadem, jako je likvidace odpadu nebo volba umístění, projekt, výstavba a vyřazení zařízení z provozu.
Čl. 6 odst. 3	Členské státy zajistí, aby byly příslušnému dozornému orgánu svěřeny pravomoci a přiděleny lidské a finanční zdroje nezbytné k plnění jeho povinností v rámci směrnice o radioaktivním odpadu.	Některé členské státy neprokázaly, že jejich dozornému orgánu byly dány k dispozici nezbytné zdroje ke splnění jeho povinností v rámci směrnice.
Čl. 7 odst. 3	Členské státy zajistí, aby mezi požadavky na udělení povolení bylo také prokazování bezpečnosti vztahující se na přípravu a provádění jaderných činností a na vývoj, provoz a vyřazení z provozu nebo uzavření zařízení, včetně období po uzavření úložiště.	Některé členské státy nezajistily, aby se požadavky na prokazování bezpečnosti vztahovaly na všechny aspekty.
Čl. 7 odst. 5	Vnitrostátní rámce musí zahrnovat povinnost držitelů povolení zajistit odpovídající finanční a lidské zdroje.	Některé členské státy se o odpovídajících lidských zdrojích vůbec nezmiňují.
Článek 8	Vnitrostátní rámce musí vyžadovat od všech stran ujednání týkající se vzdělávání a odborné přípravy jejich zaměstnanců i činnosti v oblasti výzkumu a vývoje, které vyhovují potřebám vnitrostátního programu.	Některé členské státy nezajistily, aby všechny strany včetně výrobců, držitelů licencí, příslušných dozorných orgánů a dalších orgánů byly povinny přijmout opatření v oblasti vzdělávání a odborné přípravy. Prováděcí opatření některých členských států nijak nepojednávají o činnostech v oblasti výzkumu a vývoje.

Slovník pojmů

Dlouhodobý provoz: provoz jaderné elektrárny nad rámec doby dané licencí, normami nebo právními předpisy za předpokladu, že i nadále splňuje požadavky udělení licence.

EU Pilot: neformální dialog mezi Komisí a členským státem o možném nesouladu s právními předpisy EU před zahájením formálního řízení o nesplnění povinnosti.

Havárie: neúmyslná událost, které má nebo by mohla mít závažné důsledky z hlediska radioaktivity nebo jaderné bezpečnosti.

Havarijní připravenost: stav pohotovosti umožňující přijmout opatření, které zmírní důsledky mimořádné situace.

Ionizující záření: energie předávaná v podobě částic nebo elektromagnetických vln, schopných přímo či nepřímo produkovat ionty, tj. atomy a molekuly s elektrickým nábojem.

Jaderné zařízení: jaderná elektrárna, obohacovací závod, závod na výrobu jaderného paliva, závod na přepracování, výzkumný reaktor, sklad vyhořelého paliva a sklad radioaktivního odpadu, který se nachází na témže místě.

Jaderný: týkající se energie uvolňované při jaderném štěpení nebo jaderné fúzi.

Mimořádná situace: neočekávaná radiace nebo jaderná situace, která vyžaduje okamžité přijetí opatření k odvrácení nebo zmírnění závažných nepříznivých důsledků.

Mimořádná událost: jakákoliv nezamýšlená událost, jejíž důsledky či potenciální důsledky nejsou z hlediska radiační ochrany či jaderné bezpečnosti zanedbatelné.

Ozařování: expozice radiaci.

Podnik: fyzická nebo právnická osoba, která je podle vnitrostátních právních předpisů odpovědná za zdroj radiace nebo provádí činnost, jež může zvýšit expozici jednotlivců vůči radiaci ze zdroje radiace.

Povolení: právní akt povolující provádět určité činnosti související s nakládáním s vyhořelým palivem nebo radioaktivním odpadem nebo svěžit odpovědnost za umístění, projekt, výstavbu, uvedení do provozu, provoz, vyřazení z provozu nebo uzavření zařízení pro nakládání s vyhořelým palivem nebo zařízení pro nakládání s radioaktivním odpadem nebo jaderné zařízení.

Přidaná hodnota: hodnota, která vzniká díky intervenci EU navíc k hodnotě, která může být vytvořena opatřením samotného členského státu.

Radioaktivita: jev, při němž dochází ke spontánnímu náhodnému rozkladu atomů, který obvykle provází radiace.

Reakce na mimořádnou situaci: přijetí opatření ke zmírnění důsledků mimořádné situace.

Stanoviska Komise: stanoviska Komise k investičním záměrům v oblasti jaderné energie poskytovaná v souladu s postupem stanoveným v člancích 41 až 44 Smlouvy o Euratomu.

Vyhořelé jaderné palivo: jaderné palivo, které bylo po vyhoření odstraněno z jádra reaktoru. Lze ho znovu zpracovat nebo zneškodnit, pokud se považuje za radioaktivní odpad.

Zátěžový test: posouzení rizika a bezpečnosti prováděná ve všech jaderných elektrárnách v EU, jejichž cílem je měřit jejich schopnost odolat rizikům, jako je zemětřesení, záplavy, teroristické útoky a kolize s letadly.

Zkratková slova a zkratky

ECURIE: systém Společenství pro včasnou výměnu informací v případě radiační mimořádné situace (*European Community Urgent Radiological Information Exchange*)

ENSREG: Skupina evropských dozorných orgánů pro jadernou bezpečnost (*European Nuclear Safety Regulators Group*)

EURDEP: Evropská platforma pro výměnu radiologických údajů (*European Radiological Data Exchange Platform*)

MAAE: Mezinárodní agentura pro atomovou energii

NEA: Agentura pro jadernou energii

SFEU: Smlouva o fungování Evropské unie

SVS: Společné výzkumné středisko

USIE: jednotný systém pro výměnu informací v případě incidentů a mimořádných situací (*Unified System for Information Exchange in Incidents and Emergencies*)

WANO: Světové sdružení provozovatelů jaderných elektráren (*World Association of Nuclear Operators*)

WENRA: Asociace západoevropských jaderných dozorů (*Western European Nuclear Regulators' Association*)

**ODPOVĚDI KOMISE NA ZVLÁŠTNÍ ZPRÁVU EVROPSKÉHO ÚČETNÍHO DVORA
„KOMISE PŘÍSPÍVÁ K JADERNÉ BEZPEČNOSTI V EU, JE VŠAK NUTNÉ PROVĚST
AKTUALIZACI“**

SHRNUTÍ

I. Jaderná bezpečnost je jednou z priorit Evropské komise. Přístup Evropské unie k jaderné bezpečnosti vychází ze zásad, jež spočívají v dosažení co nejvyšší úrovně bezpečnosti a ve snaze neustálé optimalizace, jejímž cílem je zajistit ochranu obyvatel, řídit rizika, předcházet mimořádným situacím a případně na ně náležitě reagovat a zmírňovat škodlivé následky.

Za tímto účelem vytvořila EU komplexní, právně závazný, vymahatelný právní rámec, který upravuje otázky jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, připravenosti a reakce na mimořádné situace, nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým palivem. Uvedený rámec je zakotven v celosvětově sdílených zásadách mezinárodních úmluv a byl posílen v návaznosti na zkušenosti s jadernou havárií ve Fukušimě a na základě nejnovějších vědeckých poznatků.

IV. Evropské komisi náleží podle Smluv zpravidla právo podnětu k navrhování nových právních předpisů EU / Euratomu. Nemůže však navrhované právní předpisy sama schvalovat; to je výlučnou pravomocí dvou rozhodovacích orgánů – Evropského parlamentu a /nebo Rady.

IX. Viz odpovědi Komise k bodům 63 a 72.

PŘIPOMÍNKY:

25. Komise usiluje o to, aby kontrolu souladu dokončila během cílové lhůty 16–24 měsíců, která se počítá od data oznámení vnitrostátního prováděcího opatření, přičemž se nejedná o lhůtu zákonnou. Kontrola tedy závisí na oznámení těchto opatření členskými státy.

Komise s prohlášením EÚD souhlasí a konstatuje, že prodlení by mohlo být zdůvodněno skutečností, že členské státy musely do 23. srpna 2015 poprvé přijmout vlastní národní program pro nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem.

38. Informování obyvatelstva v případě mimořádné události spadá primárně do působnosti členských států, a to podle čl. 3 odst. 1 písm. h) rozhodnutí Rady 87/600/Euratom. Nicméně útvary Komise vypracovávají v rámci Systému pro výměnu naléhavých radiologických informací (ECURIE) tiskové zprávy, které předávají mluvčímu Komise.

Pokud jde o odbornou přípravu národních odborníků, Komise pořádá v případě potřeby pro příslušné vnitrostátní orgány školení o systému ECURIE a Evropské platformě pro výměnu radiologických údajů (EURDEP), zvláště pak v případě změn systému. Zda je třeba školení uspořádat, se projednává a rozhodne během zasedání příslušných orgánů ECURIE.

63. Pokud jde o stanoviska k investičním projektům v oblasti jaderné energie, Komise dosud využívala interních postupů založených na znění Smlouvy o Euratomu a stávajících platných nařízení, tj. *nařízení Rady (Euratom) č. 2587/1999 ze dne 2. prosince 1999, kterým se vymezují investiční záměry, které se mají sdělovat Komisi v souladu s článkem 41 Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii (Úř. věst. L 315, 9.12.1999, s. 1) a nařízení Komise (ES) č. 1209/2000 ze dne 8. června 2000, kterým se vymezují postupy provádění sdělení stanoveného v článku 41 Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii (Úř. věst. L 138, 9.6.2000, s. 12).*

64. V případě uvedeném v tohoto odstavci se jedná o dobrovolné oznámení ze strany EÚD (tj. projekt s investiční hodnotou pod hranicí stanovenou právním rámcem) podle čl. 1 odst. 4 nařízení Rady č. 2587/1999.

72. Ověřování se opírají o *Prověрку zařízení pro monitorování radioaktivity v životním prostředí podle článku 35 Smlouvy o Euratomu – Praktická ustanovení k průběhu inspekci v členských státech (Úř. věst. C 155, 4.7.2006, s. 2)*, dále o odborné znalosti týmu pro ověřování a porovnání s opatřeními v jiných členských státech.

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

74. Evropské komisi náleží podle Smluv zpravidla právo podnětu k navrhování nových právních předpisů EU / Euratomu. Nemůže však navrhované právní předpisy sama schvalovat; to je výlučnou pravomocí dvou rozhodovacích orgánů – Evropského parlamentu a /nebo Rady.

Doporučení 1 – Aktualizovat přístup, kterým se monitoruje provádění směrnic Euratomu

Komise toto doporučení přijímá.

Komise souhlasí s tím, že by měla stanovit postupy – interním rozhodnutím příslušného útvaru Komise – aby bylo možné posuzovat transpoziční riziko budoucích směrnic v rámci Euratomu. V rámci posuzování rizik se budou hodnotit klíčové oblasti těchto směrnic a dále potřeba vytvořit podrobnější interní interpretační vodítka a/nebo strategii, jež by pracovníkům Komise pomohla při provádění kontrol souladu.

Doporučení 2 – Aktualizovat legislativní rámec

Komise toto doporučení přijímá.

80. Viz odpovědi Komise k bodům 63 a 72.

Doporučení 3 – Aktualizovat postupy

Komise toto doporučení přijímá.

Komise je připravena vytvořit – na základě rozhodnutí příslušného útvaru Komise – vhodné interní postupy pro zajištění důsledného provádění, dokumentace a přezkumu kontrol zařízení pro monitorování radioaktivity.

Harmonogram

Fáze	Datum
Přijetí memoranda o plánování auditu / zahájení auditu	12. 12. 2018
Oficiální zaslání návrhu zprávy Komisi (nebo jinému kontrolovanému subjektu)	21. 11. 2019
Přijetí konečné verze zprávy po sporném řízení	8. 1. 2020
Oficiální odpovědi Komise (nebo jiného kontrolovaného subjektu) byly obdrženy ve všech jazycích	4. 1. 2020

AUTORSKÁ PRÁVA

© Evropská unie, 2020.

Politiku opakovaného použití dokumentů Evropského účetního dvora (EÚD) upravuje [rozhodnutí Evropského účetního dvora č. 6-2019](#) o politice týkající se veřejně přístupných údajů a o opakovaném použití dokumentů.

Pokud není uvedeno jinak (například v jednotlivých upozorněních o ochraně autorských práv), je obsah EÚD vlastněný EU předmětem [licence Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). To znamená, že opakované použití je povoleno za podmínky, že je uveden zdroj a případné změny jsou označeny. Uživatel nesmí zkreslit původní význam nebo sdělení dokumentů. EÚD nenese za jakékoli důsledky opakovaného použití odpovědnost.

Jste povinni vypořádat další práva, pokud konkrétní obsah zobrazuje identifikovatelné fyzické osoby, například na fotografiích zaměstnanců EÚD, nebo obsahuje díla třetích stran. Je-li povolení poskytnuto, ruší toto povolení výše uvedené obecné povolení a musí jasně uvádět veškeré omezení týkající se použití.

K reprodukci obsahu, který není vlastnictvím EU, musíte žádat o povolení přímo od držitelů autorských práv.

Programové vybavení nebo dokumenty, na něž se vztahují práva průmyslového vlastnictví, jako patenty, ochranné známky, zapsané (průmyslové) vzory, loga a názvy, jsou z politiky EÚD pro opakované použití vyloučeny a není vám k nim poskytnuta licence.

Soubor internetových stránek orgánů a institucí Evropské unie využívajících doménu europa.eu obsahuje odkazy na stránky třetích stran. Protože nad jejich obsahem nemá EÚD žádnou kontrolu, doporučujeme seznámit se s jejich vlastními zásadami ochrany soukromí a politikou v oblasti autorských práv.

Používání loga Evropského účetního dvora

Logo Evropského účetního dvora nesmí být použito bez předchozího souhlasu Evropského účetního dvora.

PDF	ISBN: 978-92-847-4304-9	ISSN: 1977-5628	doi: 10.2865/052819	QJ-AB-20-002-CS-N
HTML	ISBN: 978-92-847-4286-8	ISSN: 1977-5628	doi: 10.2865/176745	QJ-AB-20-002-CS-Q

Hlavní odpovědnost za jadernou bezpečnost nesou držitelé povolení pro jaderná zařízení a vnitrostátní orgány. Komise v této oblasti odpovídá za vypracování právního rámce Euratomu a dohled nad jeho prováděním v členských státech, za prověrky zařízení členských států určených k monitorování úrovně radioaktivity a za kontrolu souladu investic v oblasti jaderné energie se Smlouvou o Euratomu.

Dospěli jsme k závěru, že Komise obecně uplatňovala své pravomoci dobře a že přispívá k jaderné bezpečnosti EU. Naše doporučení se zaměřují na roli Komise při monitorování provádění směrnic Euratomu, na její rámec pro vydávání stanovisek k investičním záměrům v oblasti jaderné energie, přístup k přípravě stanovisek a prověrky zařízení monitorujících radioaktivitu.

Zvláštní zpráva EÚD podle čl. 287 odst. 4 druhého pododstavce Smlouvy o fungování EU.

EVROPSKÝ
ÚČETNÍ DVŮR

Úřad pro publikace
Evropské unie

EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Lucemburk
LUCSEMBURSKO

Tel.: +352 4398-1

Dotazy: eca.europa.eu/cs/Pages/ContactForm.aspx

Internetová stránka: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors